

teksti: Leena Palosaari

Haussa hyvä hellavahti

Suomessa syttyy vuosittain noin 500 tulipaloa, joiden syyksi paljastuu liedien tai uunin unohtaminen päälle. Vanhenevan tai dementoituvan ihmisen kotona pysymisen suuri uhka onkin hellankäytön turvattomuus. Tavallisen ajastettavan liesiturvan lisäksi on nyt saatavilla yksinkertainen liesivahti, joka myös sammuttaa liedien välittömästi sen kuumennuttua liikaa.

Asuntopalot syttyvät usein keittiössä, joka on käyttäjälleen erittäin tuttu mutta ei suinkaan niin kovin turvallinen. Monissa ruoanlaittoa ja elämää helpottavissa koneissa vaanii vaara, joka tulipaloksi roihahdettuaan vaatii ihmishenkiä ja aiheuttaa merkittäviä omaisuusvahinkoja.

Liesipalon aiheuttaa lähes aina ruoka tai muu syttyvä materiaali, joka on unohtettu kuumenemaan liedien päälle. Erityisen tarkka on oltava, että hellan yläpuolelle ei ripusteta patalappuja, jotka kuumalle levyille pudotessaan voivat syttyä. Myös liedien sivupöytien kuormitusta on valvottava, jotta liedeltä äkkiä poistettavalle padalle tai pannulle jäisi turvallinen laskutila. Yleisimmin unohtuu liedien sammuttaminen. Se ei ole ainoastaan dementoituneen tai vanhuksen ongelma, vaan äkillinen ulkoinen tapahtuma kuten pieni lapsi tai puhelimen soiminen voi aiheuttaa muistikatkon kenelle tahansa. Kiireinen tai masentunut ihminen on erityisen altis onnettomuuksille, sillä hän työskentelee tutussa tilassa vain osalla aivonsa kapasiteetista.

Päälle unohtunut tyhjä keittolevy saavuttaa jopa 700 asteen lämpötilan hämmästyttävän nopeasti. Siihen tarvitaan vain 15 minuuttia. Kuu-

muus riittää sytyttämään kankaan, muovin, puun, paperin ja sulattamaan alumiinin. Tulipalo on valmis syttymään.

Suojaa vai estoa

Joidenkin liesimallien pika-, vakio ja termostaattilevyihin asennetaan nykyisin ylikuumenemissuoja. Se estää levyjen rikkoutumisen, mutta ei katkaise virtaa kokonaan, vaan lämpötila jää noin 500 asteen hujakoille. Sekin riittää puun, paperin ja muovin syttymiseen. Myynnissä on myös turvaliesiä, joissa ajastin katkaisee sähkövirran käyttäjän säätämisen ajan mukaan ja viimeistään kahdessa tunnissa. Samalla se kuitenkin voi estää pitkään haudutettavan ruokalajin valmistumisen.

Kun kyseessä on vanhus tai dementoituva ihminen, uuden liedien ja uudenlaisen tekniikan oppiminen on kyseenalaista. Uusi liesi vaatii aina totuttelua ja vaikka sen käyttöön opisikin, jokin pieni yllätys voi tuoda vanhan toimintatavan mieleen, jolloin kaikista hienoista turvajärjestelmistä ei ole apua.

Hyvin usein dementoituneen asunnossa käyvät kotipalvelun ihmiset katkaisevat liedien toiminnan jo sähköpäätaulun sulakkeesta, jotta vahinkoja ei tulisi. Asukkaan elämisen tasoa se kaventaa, sillä ruoan lämmittäminen tai laittaminen itse tuo omanarvon tunteen ja saa arjen sujumaan mukavammin.

Turvaa yksinkertaisin laittein

Ruotsalaiset ovat painiskelleet vanhenevan väestönosansa edistämiseksi jo pitkään. He ovat onnistuneet kehittämään nyt Suomessakin saatavan yksinkertaisen laitteen, joka tuo keittiöön kaksikertaista turvaa.

Järjestelmään kuuluu lämpövartija, joka mittaa liedien lämpötilaa. Pieni rasia kiinnitetään keittiön seinään liedien yläpuolelle joko ruuvein tai tarralla. Rasiassa on infrapunatunnistin, joka pystyy havaitsemaan epätavallisen korkean lämpötilan, sellaisen joka aiheutuu juuri keittolevyn tyhjänä päälle unohtumisesta. Jos liedellä oleva kattila on kiehunut kuivaksi, tai paistinpannussa oleva rasva on syttynyt tuleen, lämpövartija reagoi heti ensin hiljaisesti ja sitten voimakkaammalla äänimerkillä. Tuli tai voimakas ylikuumeneminen aiheuttaa heti voimakkaan äänimerkin. Äänimerkin voi kytkeä myös kokonaan pois päältä mikäli se koetaan häiritseväksi. Virrankatkaisu tapahtuu kuitenkin aina automaattisesti.

Järjestelmän toinen osa on virrankatkaisin, joka sijoitetaan liedien taakse. Jos kukaan ei reagoi lämpövartijan antamiin hälytysmerkkeihin ja sammuta keittolevyä, virrankatkaisin katkaisee sähkövirran automaattisesti. Virta pääsee kulkemaan taas, kun sähkölevy on nollattu. Myös uuni voidaan kytkeä järjestelmään.

Uudenlaisen Cabinova-liesivahdin etu on siinä, että sen voi asennuttaa sähkölieteen kuin sähkölieteen. Uutta liettä ei tarvitse ostaa, vaan vanha toimii niin kuin aina ennenkin. Se on erityisen tärkeää sellaiselle ihmiselle, jonka muisti reistallee, mutta jolla on ns. selkäytimessä vielä vanhoja taitoja.

Cabinova on kehitetty ja sitä valmistetaan Ruotsissa. Suomessa sitä markkinoi FinnCabinova Turussa. Tiedustelut kannattaa osoittaa Ilpo Sipilälle numeroon 02-2363826 tai 0400-822997.